

Energievisie Echt-Susteren 2027-2030

Gemeente Echt-Susteren

Inhoud

Onderdeel	Pagina
Voorwoord	3
Samenvatting	4
1. Inleiding	5
2. Ambitie en opgave	8
3. Leidende principes	10
4. Structurerende keuzes	11
5. Strategie	13
6. Monitoring	15

Voorwoord

Beste lezer,

De afgelopen jaren hebben laten zien hoe belangrijk energie is voor onze samenleving. De energiecrisis, internationale ontwikkelingen en de groeiende druk op het elektriciteitsnet maken duidelijk dat een betrouwbare, betaalbare en duurzame energievoorziening geen vanzelfsprekendheid is. Tegelijkertijd biedt de energietransitie kansen. Door energie te besparen, slimmer om te gaan met beschikbare capaciteit en lokaal duurzame energie op te wekken, werken we aan een toekomstbestendig energiesysteem voor onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties.

Met deze Energievisie 2027-2030 maken we keuzes voor de komende vier jaar. Daarbij kijken we nadrukkelijk verder dan energie alleen. De keuzes die we maken raken ook andere gemeentelijke opgaven, zoals wonen, economie, mobiliteit, leefbaarheid en de inrichting van onze fysieke leefomgeving. Juist daarom vraagt de energietransitie om samenwerking binnen en buiten de gemeente.

De context waarin we deze keuzes maken is sinds de vorige energievisie sterk veranderd. Netcongestie beperkt in toenemende mate de mogelijkheden om woningen, bedrijven en duurzame energieprojecten aan te sluiten op het elektriciteitsnet. Hierdoor verschuift de opgave van het realiseren van nieuwe energieprojecten naar het slimmer benutten van de beschikbare energie-infrastructuur en het beter afstemmen van opwek, opslag en verbruik. Dat vraagt om duidelijke keuzes, realistische verwachtingen en een integrale benadering van energievraagstukken.

Deze visie geeft richting aan de manier waarop we de komende jaren omgaan met energiebesparing, duurzame opwek, warmte, netcongestie en de ontwikkeling van het energiesysteem van de toekomst. Dat doen we op een realistische manier, met oog voor de mogelijkheden én beperkingen van vandaag, maar met de ambitie om samen verder te bouwen aan een duurzaam Echt-Susteren.

Samenvatting

Met de Energievisie 2027-2030 maakt Echt-Susteren keuzes voor de komende vier jaar. De stip op de horizon is een energieneutrale gemeente in 2050.

De energieanalyse laat zien dat ons energiegebruik sterk verschuift richting elektriciteit. Dat vraagt zowel forse energiebesparing als een aanzienlijke hoeveelheid hernieuwbare elektriciteit.

Zes leidende principes vormen het afwegingskader: besparing als fundament, betaalbaarheid, zorgvuldige ruimtelijke inpassing, verstandige opwek, gebiedsgericht denken en collectief voorzien in onze energie.

Zeven structurerende keuzes geven richting aan het beleid. De zwaartepunten zijn besparen eerst, warmte als prioriteit en ruimte op het net.

Deze visie is het kader voor het uitvoeringsprogramma 2027-2030.

Goed op weg, nog veel te doen

Het energieverbruik daalde met 27% sinds 2010 en het aandeel hernieuwbare stroom groeide naar 16%. Tegelijk remt netcongestie de volgende stappen.

Energieneutraal in 2050

Energiegebruik en duurzame opwek zijn dan in balans en zoveel mogelijk lokaal.

1.000 tot 1.250 TJ besparen tot 2050

Een deel komt uit efficiëntere warmtepompen, de rest uit isolatie en besparing bij bedrijven. Besparen verlaagt de lasten en ontlast het net.

Thema	Belangrijkste keuze voor 2027-2030
1. Energiebesparing	Vertrekpunt bij elke keuze; actief beleid voor gebouwde omgeving en bedrijven.
2. Warmte	Strategische prioriteit: hiervoor maken we middelen en capaciteit vrij.
3. Opwek van elektriciteit	Grootschalige zonne-energie heeft geen prioriteit, wind uitgesloten; regie op groen gas met lokale lusten.
4. Brandstof en mobiliteit	Autonome ontwikkeling faciliteren; eigen wagenpark en publieke laadinfrastructuur.
5. Energie-infrastructuur	Constructieve partner van de netbeheerders; netcongestie weegt mee in alle keuzes.
6. Innovatie	Terughoudend; aansluiten bij initiatieven uit de markt die een bestaand probleem oplossen.
7. Organisatie en communicatie	Eigen vastgoed verduurzamen, extra inzet en transparante communicatie.

Hoe we aan de slag gaan: drie sporen

1. Autonome ontwikkeling faciliteren

Verduurzaming gaat ook zonder beleid door. Wij zorgen voor de randvoorwaarden: laadinfrastructuur, informatie, regelingen en samenwerking met de netbeheerder.

2. Gebiedsgerichte aanpak

Integraal en met regie aan de slag op bedrijventerreinen en in buurten en wijken, in planvorming en uitvoering. Zo versnellen we.

3. Doelgroepgerichte aanpak

Verduurzamen vraagt geld, kennis en tijd. We ondersteunen kwetsbare huishoudens, bedrijven en instellingen, zodat iedereen mee kan doen.

1. Inleiding

1.1 Introductie

De Energievisie 2027-2030 bouwt voort op de Energievisie 2022-2026. Hoewel de ambitie om uiterlijk in 2050 **energieneutraal** te zijn ongewijzigd blijft (zie 1.3), zijn de randvoorwaarden waarbinnen de energietransitie plaatsvindt de afgelopen jaren sterk veranderd. De groeiende vraag naar elektriciteit, netcongestie en nieuwe landelijke beleidsontwikkelingen vragen om een andere benadering van de energietransitie. De toegenomen vraag naar elektriciteit is een direct gevolg van het succes van de energietransitie. Inwoners en bedrijven gaan steeds meer elektriciteit gebruiken voor productieprocessen, het verwarmen van gebouwen en om elektrisch te rijden. Ook de opwek van hernieuwbare elektriciteit heeft de afgelopen jaren een vlucht genomen. Vanaf 2024 komt landelijk meer dan de helft van de elektriciteit uit hernieuwbare bronnen. Binnen onze gemeente is dit 17%. Met de ingebruikname van twee geplande zonneparken zal dit stijgen naar 19%.

Waar eerdere energievisies dus vooral gericht waren op het realiseren van duurzame energieprojecten, ligt de focus nu op het maken van keuzes binnen een energiesysteem dat onder druk staat. De opgave draait daarbij meer om de vraag hoe we de beschikbare energie-infrastructuur slim benutten en hoe opwek, opslag en verbruik beter op elkaar kunnen worden afgestemd.

De rol van de gemeente verandert hierdoor ook. Naast het stimuleren van verduurzaming wordt het steeds belangrijker om keuzes te maken, prioriteiten te stellen en energievraagstukken integraal te benaderen in samenhang met andere opgaven, zoals wonen, economie, mobiliteit en de fysieke leefomgeving. Deze energievisie geeft invulling aan deze nieuwe werkelijkheid en beschrijft hoe Echt-Susteren de komende vier jaar richting geeft aan de verdere ontwikkeling van een duurzaam, betrouwbaar en toekomstbestendig energiesysteem. De visie schetst de opgave waar we voor staan, de uitgangspunten die we hanteren en de strategische keuzes die richting geven aan het gemeentelijk energiebeleid voor de komende vier jaar. Daarmee vormt zij de basis voor het uitvoeringsprogramma en de concrete projecten die in deze periode worden uitgevoerd.

1.2 Leeswijzer

Deze Energievisie 2027-2030 bestaat uit 6 hoofdstukken. In dit eerste hoofdstuk gaan we dieper in op de context met een overzicht van gemeentelijk en bovengemeentelijk beleid en ontwikkelingen waarbinnen de energievisie vorm krijgt. Hoofdstuk 2 beschrijft de opgave waar we voor staan en de ambitie die we nastreven. In hoofdstuk 4 maken we de structurerende keuzes waarmee we inzichtelijk maken waar we prioriteit leggen. Deze zijn gebaseerd op onze leidende principes zoals beschreven in hoofdstuk 3. Hoofdstuk 5 beschrijft de strategie waarmee we aan de slag gaan. Hoofdstuk 6 (monitoring en borging) beschrijft tot slot hoe we de voortgang meten en deze energievisie verankeren in onze organisatie.

Energieneutraal

Energieneutraal betekent dat de gemeente over een heel jaar gerekend evenveel energie duurzaam opwekt als er binnen de gemeentegrenzen wordt verbruikt. Hier zijn drie kanttekeningen bij te plaatsen:

1. De opwek en het verbruik van de verschillende vormen van energie wisselen door het jaar heen. In de zomer is bijvoorbeeld de vraag naar warmte beperkt terwijl de opwek van hernieuwbare elektriciteit vaak groot is. In de winter is dit andersom. Hiermee is het zeer aannemelijk dat energieneutraliteit in de zomer eenvoudig bereikt kan worden maar in de winter pas op het moment dat er hernieuwbaar kan worden voldaan aan de warmtevraag in de winter.
2. De gemeente Echt-Susteren is onderdeel van een breder energiesysteem. Fysiek gaat de energie als onderdeel van het energienetwerk over de gemeentegrenzen heen. Hierbij kan in de toekomst een situatie ontstaan waarin volgens de definitie Echt-Susteren als individuele gemeente nog niet energieneutraal is terwijl wel alle energie die in een jaar in de gemeente gebruikt wordt van duurzame bronnen afkomstig is. Dit is het geval op het moment dat het landelijke energiesysteem volledig wordt gevoed door duurzame bronnen.
3. Het volledig energieneutraal willen worden als gemeente heeft mogelijk negatieve effecten op het bredere energiesysteem en kan de huidige netcongestie verergeren. Om energieneutraal te worden zal er lokaal meer elektriciteit opgewekt moeten worden. Gebeurt dit bijvoorbeeld veel met zonnepanelen dan zullen deze in de zomermaanden een grote piek op het elektriciteitsnet opleveren. Het is belangrijk om de opwek van elektriciteit zoveel mogelijk te koppelen aan de lokale afname.

Deze kanttekeningen laten zien dat energieneutraliteit vooral een beleidsdoel is: de gemeente neemt haar verantwoordelijkheid om het energiesysteem lokaal te verduurzamen en is daar ambitieus in. Een volledig duurzaam energiesysteem is immers noodzakelijk om in 2050 klimaatneutraal te zijn.

1.3 Context

Gemeentelijk

Deze Energievisie bouwt voort op de Energievisie 2022–2026 en sluit aan bij de Omgevingsvisie Echt-Susteren 2040, waarin de gemeenteraad heeft vastgelegd dat de gemeente in 2040 plannen gereed wil hebben om uiterlijk in 2050 energieneutraal te zijn. Deze langetermijnambitie blijft leidend. Daarmee levert Echt-Susteren haar bijdrage aan de nationale opgave om uiterlijk in 2050 klimaatneutraal te zijn. De route naar deze ambitie vraagt echter, gelet op veranderende omstandigheden en nieuwe uitdagingen binnen het energiesysteem, om andere accenten. Waar in eerdere perioden de nadruk lag op het versnellen van duurzame opwek en elektrificatie, staat nu het ontwikkelen van een slimmer en robuuster energiesysteem centraal, waarin opwek, verbruik, opslag en infrastructuur beter op elkaar zijn afgestemd.

Uit de evaluatie van de Energievisie 2022–2026 (zie Bijlage 1) blijkt dat de gemeente op hoofdlijnen goed op koers ligt. Het merendeel van de projecten is afgerond of in uitvoering. Er zijn grootschalige zonneparken gerealiseerd, het aantal zonnepanelen op daken is sterker gegroeid dan verwacht en isolatie- en besparingscampagnes zijn ingezet voor inwoners en bedrijven. In lijn met deze ondernomen activiteiten laat de meest recente monitoringsrapportage[1] een dalende trend in het energieverbruik van ca. 27% sinds 2010, waarvan ca. 9% tussen 2021 en 2024 (het laatst gemeten jaar) zien. Dit is met name een afname in aardgas (27% sinds 2021). Het aandeel hernieuwbare elektriciteit is van 2021 tot 2024 toegenomen van 8,5% naar 16,4%[2]. Tegelijkertijd zorgt netcongestie ervoor dat een verdere groei van duurzame opwek en elektrificatie van de energievoorziening een steeds grotere uitdaging wordt. Dit vraagt om een herijking van de gemeentelijke strategie: naast verdere verduurzaming ligt de nadruk op het optimaal benutten van de beschikbare netcapaciteit, het beperken van piekbelasting en het stimuleren van lokale afstemming tussen opwek en verbruik.

Het gemeentelijk energiebeleid is steeds sterker verweven met andere beleidsopgaven. In de Omgevingsvisie Echt-Susteren 2040 is de energietransitie benoemd als kernopgave, met aandacht voor zorgvuldige ruimtelijke inpassing en het combineren van energie met andere functies, zoals woningbouw, natuur en mobiliteit. De Energievisie is daarmee onderdeel van een integrale benadering van de fysieke leefomgeving. Daarnaast werkt de gemeente aan een breed duurzaamheidsprogramma waarin energie, klimaatadaptatie, sociale verbinding en leefbaarheid, biodiversiteit en circulaire economie in samenhang worden opgepakt. Tot slot onderstrepen maatschappelijke ontwikkelingen, waaronder de energiecrisis van 2022–2023, het belang van een betaalbare en betrouwbare energievoorziening en de noodzaak van energiebesparing, lokale oplossingen en aandacht voor energiearmoede en ondersteuning van kwetsbare groepen.

[1]Bron: Monitoringsmemo energietransitie 2024 (intern document)
[2]Bron: Regionale Klimaatmonitor 2026

Landelijk/regionaal

De gemeentelijke keuzes in deze Energievisie staan niet op zichzelf, maar worden in toenemende mate bepaald door ontwikkelingen op nationaal, provinciaal en regionaal niveau. Met recent beleid[3] stuurt de Rijksoverheid op een integrale benadering van het energiesysteem, waarin elektriciteit, warmte en duurzame gassen in samenhang worden beschouwd. In de praktijk betekent dit dat vraag en aanbod nauw op elkaar afgestemd dienen te worden. Dit is ook wettelijk gefaciliteerd met de inwerkingtreding van de Energiewet: deze maakt energiedelen wettelijk mogelijk en energiegemeenschappen hebben een formele positie gekregen binnen het energiesysteem. Hierdoor kunnen inwoners en bedrijven duurzaam opgewekte energie gezamenlijk benutten en ontstaat ruimte voor slimme oplossingen, zoals inzet van flexibiliteit en collectieve opslag. Deze ontwikkelingen sluiten aan bij de noodzaak om het bestaande elektriciteitsnet efficiënter te gebruiken en bieden gemeenten nieuwe handelingsperspectieven in een situatie van structurele netcongestie. Specifiek voor de warmtetransitie zijn gemeenten verplicht om uiterlijk eind 2027 een Warmteprogramma vast te stellen waarin keuzes worden gemaakt over alternatieve warmte-oplossingen en een volgordelijkheid waarin wijken of buurten uiteindelijk van het aardgas af gaan.

Netcongestie is zowel landelijk als regionaal een structureel gegeven. Om hiermee om te gaan geldt vanaf 2026 het nieuwe prioriteringskader van de Autoriteit Consument & Markt (ACM). Dit kader bepaalt hoe schaarse transportcapaciteit op het elektriciteitsnet wordt verdeeld en is vanaf 1 juli 2026 ook van toepassing op kleinverbruikers, zoals woningbouwprojecten, maatschappelijke voorzieningen en mkb-bedrijven. Dit betekent dat de tot op heden automatisch beschikbare capaciteit voor kleinverbruikaansluitingen vervalt: groot- en kleinverbruikers komen in congestiegebieden op een gezamenlijke wachtlijst, tenzij zij aantoonbaar onder een maatschappelijke prioriteitscategorie vallen. Dit bepaalt vervolgens de volgorde van toekenning. Voor Echt-Susteren betekent dit dat nieuwe initiatieven alleen versneld realiseerbaar zijn als zij bijdragen aan congestieverzachting (zoals flexibiliteit, opslag of slimme afstemming van vraag en aanbod) of vallen binnen expliciete maatschappelijke prioriteiten. In alle andere gevallen is uitstel onvermijdelijk tot netverzwaring beschikbaar komt. Netcongestie is daarmee niet langer uitsluitend een energievraagstuk, maar raakt direct aan de uitvoerbaarheid van ambities op het gebied van woningbouw, economie, mobiliteit en maatschappelijke voorzieningen. Energie-infrastructuur wordt daardoor een steeds belangrijkere factor in gemeentelijke besluitvorming.

Op provinciaal en regionaal niveau ligt de nadruk op prioritering en samenwerking. Het provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK) vormt een centraal kader voor gemeenten en provincies om keuzes te maken over welke projecten met maatschappelijke meerwaarde voorrang krijgen op het elektriciteitsnet. Voor Echt-Susteren betekent dit dat ambities en projecten steeds vaker in regionaal verband worden gewogen en geprioriteerd, binnen de kaders van de RESsen en de beschikbare netcapaciteit. Het energiebeeld van de RES Noord- en Midden-Limburg (NML) onderstreept deze ontwikkeling: de regionale elektrificatie leidt tot een sterke groei van de elektriciteitsvraag, terwijl netcapaciteit en opwekontwikkeling achterblijven. Dit vergroot de noodzaak tot prioritering en afstemming. Deze energievisie sluit hierop aan door niet alleen te sturen op verduurzaming, maar nadrukkelijk ook op het efficiënt benutten van het bestaande energiesysteem en het maken van realistische keuzes binnen regionale randvoorwaarden.

Een volledig overzicht van relevante landelijke, provinciale en regionale beleidskaders is opgenomen in Bijlage 2: “Energievisie in perspectief”.

[3]Onder andere: Nationaal Programma Energiesysteem (2023) en Programma Energie Hoofdstructuur (2025)

2. Ambitie en opgave

Met het vaststellen van de Omgevingsvisie Echt-Susteren 2040 heeft de gemeenteraad bepaald dat de gemeente uiterlijk in 2050 energieneutraal wil zijn. Deze ambitie vormt de stip op de horizon voor het gemeentelijk energiebeleid en is richtinggevend voor deze energievisie. Onder energieneutraliteit verstaat de gemeente Echt-Susteren dat het energiegebruik binnen de gemeente duurzaam wordt opgewekt, waarbij opwek en verbruik zoveel mogelijk lokaal worden gecombineerd. Tegelijkertijd is energieneutraliteit geen doel op zichzelf, maar onderdeel van een goed functionerend (landelijk) energiesysteem. De gemeente wil haar verantwoordelijkheid nemen binnen dit geheel en bijdragen op een manier die past bij de lokale mogelijkheden, ruimtelijke kwaliteit en de leidende principes uit deze energievisie.

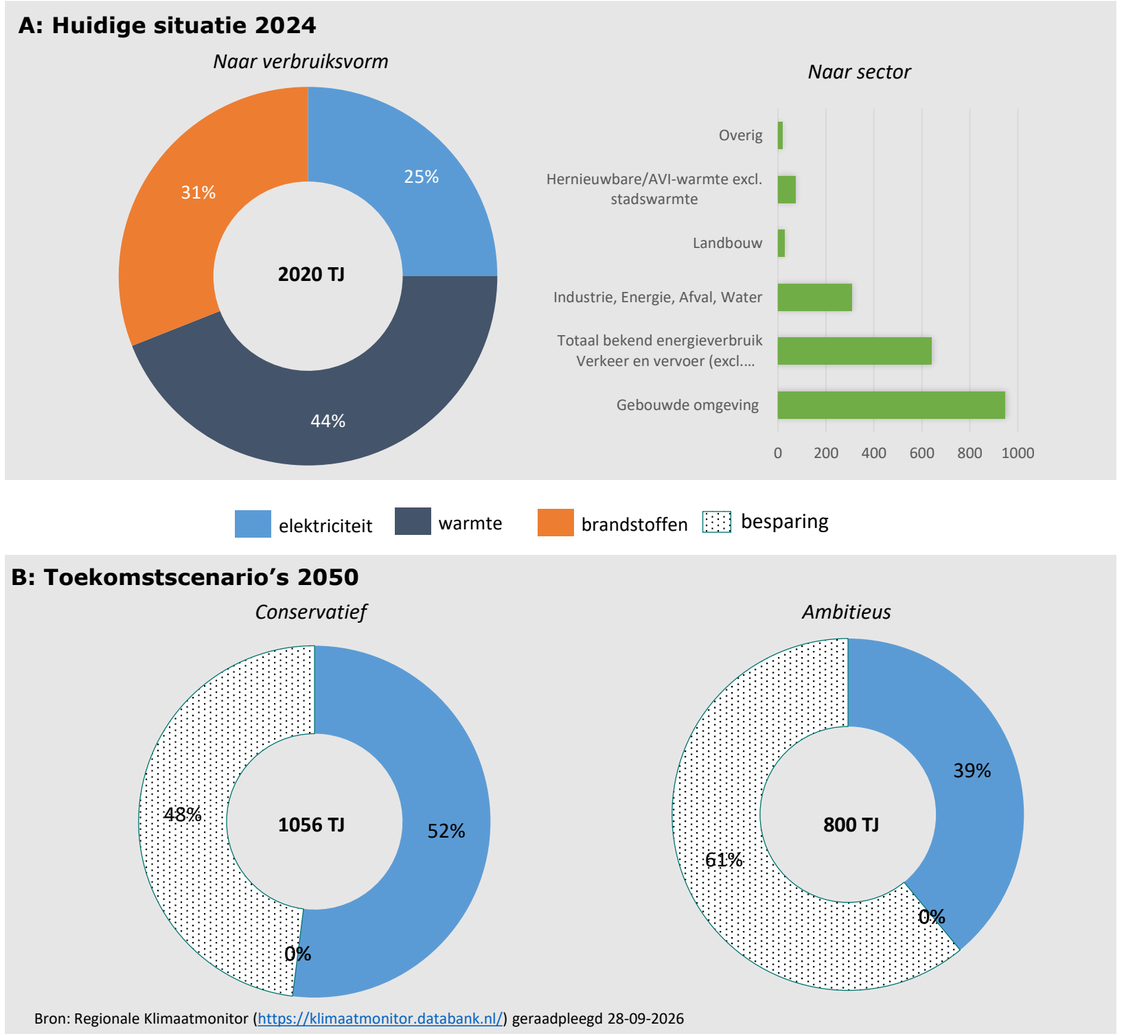
2.1 Opgave

Door de energietransitie verandert de samenstelling van ons energiegebruik. De energiemix is de verhouding tussen verschillende energievormen in het totale energieverbruik. Figuur 1 laat zien dat de huidige energiemix voor 44% bestaat uit warmte (voornamelijk afkomstig uit aardgas), 25% elektriciteit en 31% uit brandstoffen.

Om te bepalen wat nodig is voor een energieneutraal Echt-Susteren in 2050, zijn twee scenario's voor de toekomstige energiemix doorgerekend. Ze geven een bandbreedte van de daadwerkelijke opgave. In beide scenario's verschuift het energiegebruik sterk naar elektriciteit: gebouwen gaan op warmtepompen, productieprocessen elektrificeren en vervoer wordt elektrisch. Aardgas (44% van de huidige mix) en brandstoffen (31%) verdwijnen daarmee in 2050 volledig uit de mix. Het verschil tussen de scenario's zit in hoeveel energie we besparen:

- Conservatief scenario: 1% besparing per jaar, 30% in 2050. De elektriciteitsvraag komt dan uit op circa 1.056 TJ, ongeveer twee keer de huidige elektriciteitsvraag.
- Ambitieus scenario: 1,5% besparing per jaar, 47% in 2050. De elektriciteitsvraag blijft dan rond 800 TJ, bijna een kwart lager. Wat we besparen hoeven we niet op te wekken en niet over het net te transporteren.

Beide scenario's laten zien dat voor het behalen van de ambitie in 2050 zowel forse energiebesparing als een aanzienlijke hoeveelheid hernieuwbare elektriciteit noodzakelijk zijn.

Bron: Regionale Klimaatmonitor (https://klimaatmonitor.databank.nl/) geraadpleegd 28-09-2026

Figuur 1: a) Huidige situatie energiemix (2024) weergegeven naar verbruiksvorm en naar sector b) Twee toekomstscenario's van de energiemix (2050): conservatief en ambitieus

Het is ook denkbaar dat een deel van de huidige warmtevraag ingevuld wordt door duurzame gassen zoals groen gas. Om de impact te laten zien is in bijlage 3 ook een scenario voor 2050 opgenomen met duurzame gassen. Met de huidige plannen zou dan 4% van de energiemix in 2050 bestaan uit duurzame gassen.

De verandering van de energiemix leidt vanuit energetisch perspectief tot 4 grote opgaven:

1. **Het besparen van 1000 – 1250 TJ energie:** 291 –384 TJ van deze besparing komt voort uit de efficiency van warmtepompen. De resterende besparing moet worden gerealiseerd door onder andere het isoleren van gebouwen en energiebesparing bij bedrijven en instellingen.
2. **De overstap op elektrisch vervoer:** 639 TJ aan brandstoffen moet worden vervangen door elektriciteit. Voor de gemeente is dit een uitdagende opgave omdat ze weinig mogelijkheden heeft om hier regie op te voeren. Wel kan ze publieke laadinfrastructuur faciliteren en stimuleren.
3. **De warmtetransitie:** Alle gebouwen in de gemeente zullen moeten overstappen op een alternatieve, voornamelijk elektrische warmtevoorziening. De warmtetransitie en de energiebesparingsopgaven versterken elkaar, omdat goed geïsoleerde woningen het eenvoudiger en aantrekkelijker maken om over te stappen op een volledig elektrische warmtepomp.
4. **De opwek van hernieuwbare elektriciteit:** Afhankelijk van het ambitieuze of het conservatieve scenario is er 800 – 1056 TJ hernieuwbare elektriciteit benodigd om aan de gemeentelijke vraag te voldoen in 2050. Dit is circa anderhalf tot twee keer zoveel als de huidige elektriciteitsvraag.

3. Leidende principes

Keuzes voor het toekomstige energiesysteem van Echt-Susteren vragen om zorgvuldige afwegingen tussen technische mogelijkheden, maatschappelijke belangen en ruimtelijke kwaliteit. Daarom hanteert de gemeente een aantal leidende principes. Ze bepalen wat we belangrijk vinden en vormen het kader op basis waarvan we onze structurerende keuzes maken.

De principes zijn gebaseerd op landelijke en regionale uitgangspunten, waaronder het Nationaal Plan Energiesysteem, de Regionale Energiestrategie Noord- en Midden-Limburg en het Energiebeeld Noord- en Midden-Limburg. Ook sluiten ze aan bij bestaande gemeentelijke beleidskaders en regionale samenwerking, zoals de gebiedsgerichte samenwerking rond netcongestie en de Coalition of the Willing.

De principes wegen gelijkwaardig en worden in samenhang toegepast. Staan ze met elkaar op gespannen voet, dan maakt de gemeente in de uitvoering een gemotiveerde afweging, met oog voor publieke belangen en de langetermijnontwikkeling van Echt-Susteren.

Energiebesparing als fundament

Energiebesparing vormt de basis van het energiebeleid van Echt-Susteren. Inzetten op energiebesparing verlaagt de energielasten voor inwoners en bedrijven, vermindert de druk op het elektriciteitsnet en verkleint de noodzaak voor nieuwe opwek en energie-infrastructuur. Energiebesparing is in veel gevallen een “no-regretmaatregel” voor het realiseren van de ambities uit deze energievisie, ongeacht de verdere ontwikkeling van duurzame energiedragers (waaronder groen gas) en technieken. De gemeente zet hier blijvend op in bij woningen, bedrijven en maatschappelijke voorzieningen.

Verstandige opwek van hernieuwbare energie

In Echt-Susteren zijn 3 zonneparken gerealiseerd en 2 vergund maar nog niet gebouwd. Samen wekken zij 19% van de huidige stroomvraag duurzaam op. Ook in de komende periode zet de gemeente in op opwek van hernieuwbare energie, waarbij de focus niet ligt op maximaliseren maar op verstandige en zorgvuldige inzet van duurzame bronnen. De gemeente benut hernieuwbare energie waar dit inpasbaar is en in samenhang met de lokale energievraag. Energie wordt bij voorkeur zo dicht mogelijk bij de gebruiker opgewekt en benut. Dat draagt bij aan een efficiënter en robuuster energiesysteem en helpt piekbelasting en netcongestie te beperken. Keuzes voor duurzame opwek worden altijd afgewogen in relatie tot netcapaciteit, ruimtelijke kwaliteit en leefomgeving.

Streven naar betaalbare energievoorziening

De gemeente weegt de gevolgen voor de betaalbaarheid voor inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties nadrukkelijk mee bij keuzes voor het energiesysteem. Binnen haar rol stuurt de gemeente Echt-Susteren op het beperken van lokale kosten en het voorkomen van onnodige investeringen. Door in te zetten op energiebesparing wordt de energievraag verlaagd en neemt de druk op het energiesysteem af. Daarnaast kiest de gemeente waar mogelijk voor een samenhangende en overwegend decentrale inrichting van het energiesysteem, om extra infrastructuur en netverzwaring te beperken. Het benutten van lokaal beschikbare hernieuwbare energiebronnen draagt hieraan bij.

Het collectief voorzien in onze toekomstige energievoorziening

Met ingang van de Energiewet 2026 zijn er meer mogelijkheden om als inwoners, instellingen en bedrijven gezamenlijk te voorzien in onze energievoorziening, bijvoorbeeld met energiegemeenschappen. Energiegemeenschappen (in ontwikkeling: De Berk III en Groen gas) kunnen lokale collectieve opwek, opslag en gebruik van energie mogelijk maken en inwoners een actieve positie geven in het energiesysteem. Dit kan bijdragen aan de betaalbaarheid van de energievoorziening en zorgt voor meer betrokkenheid bij, en draagvlak voor, de energietransitie. De gemeente ondersteunt deze ontwikkelingen binnen de geldende wet- en regelgeving en schept hiervoor duidelijke kaders.

Zorgvuldige ruimtelijke inpassing

De energietransitie vraagt ruimte en heeft impact op de fysieke leefomgeving. Keuzes over woningbouw, bedrijvigheid, mobiliteit en ruimtelijke ontwikkeling hebben invloed op het energiesysteem, terwijl ontwikkelingen zoals nieuwe transformatorstations of netuitbreidingen ook ruimtelijke consequenties hebben. De gemeente benadert energievraagstukken daarom integraal, zodat energieopgaven bijdragen aan een toekomstbestendige en leefbare gemeente en in samenhang worden afgewogen met andere maatschappelijke opgaven. Dit sluit aan bij het Programma Duurzaamheid: Echt duurzaam koers op morgen.

Gebiedsgericht denken

De energietransitie stopt niet bij de gemeentegrenzen. Echt-Susteren benadert energieopgaven daarom gebiedsgericht en in samenhang met de regio. Veel vraagstukken rond opwek, infrastructuur, netcapaciteit en verduurzaming spelen op een schaal die groter is dan de gemeente. Dit vraagt om afstemming en samenwerking met buurgemeenten, (RES-)regio, provincie en andere partners. De gemeente sluit waar mogelijk aan bij regionale initiatieven en programma’s en zoekt actief de samenwerking. Tegelijkertijd blijft de lokale context leidend: regionale keuzes worden altijd vertaald naar wat passend en haalbaar is voor Echt-Susteren.

4. Structurerende keuzes

Om het energiesysteem stapsgewijs te verduurzamen zijn gerichte keuzes nodig. Met de structurerende keuzes in dit hoofdstuk bepalen we de richting voor de komende vier jaar. Dit vormt de basis voor de projecten die we opnemen in het uitvoeringsprogramma. De keuzes zijn gebaseerd op de energieanalyse en de ambities van de gemeente Echt-Susteren.

We onderscheiden zeven structurerende thema's. De eerste vier volgen direct uit de opgave van de veranderende energiemix. Energie-infrastructuur is randvoorwaardelijk voor veel andere activiteiten, innovatie bepaalt hoe we omgaan met nieuwe technieken en het zevende thema legt de keuzes vast voor de gemeentelijke organisatie en rol. Een toelichting per thema staat op de volgende pagina.

1. Energiebesparing

- Energiebesparing is, in lijn met de Trias Energetica, het vertrekpunt bij alle keuzes voor het energiebeleid.
- De gemeente voert actief beleid om energiebesparing te versnellen bij de gebouwde omgeving en bedrijven.

2. Warmte

- De warmtetransitie is een strategische prioriteit; middelen en capaciteit maken we vrij in het uitvoeringsprogramma.
- De gemeente zet haar regisserende rol bij de opwek van groen gas voort en streeft naar lokale lusten via een energiegemeenschap.

3. Opwek van elektriciteit

- Grootschalige opwek van zon is de komende periode geen prioriteit en wind is uitgesloten; nieuwe initiatieven zijn alleen mogelijk als ze het energiesysteem aantoonbaar beter laten functioneren.
- Kleinschalige zon op dak stimuleren we niet actief gemeentebreed; de keuze ligt primair bij inwoners en bedrijven.
- De gemeente zet in op gebiedsgerichte ontwikkelingen waarin opwek, opslag en energievraag integraal worden benaderd.

4. Brandstof & mobiliteit

- De gemeente faciliteert de autonome ontwikkeling richting elektrisch vervoer en duurzame mobiliteit.
- De gemeente elektrificeert het gemeentelijk wagenpark en zorgt voor voldoende publieke laadinfrastructuur.

5. Energie-infrastructuur

- De gemeente handelt als constructieve partner voor de netbeheerders.
- De gemeente zoekt proactief naar oplossingen voor netcongestie: flexibiliteit bij gebruikers, energieopslag en parkmanagement op bedrijventerreinen.
- Netbeperkingen wegen integraal mee in keuzes op andere beleidsterreinen, zodat we netcongestie verzachten in plaats van versterken.

6. Innovatie

- De gemeente zet niet actief in op innovatieve technische oplossingen, tenzij deze op projectniveau door de markt worden aangedragen en een bestaand probleem oplossen.

7. Gemeentelijke organisatie & communicatie

- We verduurzamen het maatschappelijk en publiek vastgoed door inzet van extra fte en middelen.
- We zorgen voor zichtbaarheid in de voortgang en voor duidelijke, transparante communicatie richting inwoners, instellingen en bedrijven.
- We verbinden de opgaven en uitvoering van de energietransitie met de bredere duurzaamheidsopgaven uit het programma Duurzaamheid.

Waar we de komende vier jaar vooral op sturen

Besparen eerst

Energiebesparing is het vertrekpunt bij elke keuze, in lijn met de Trias Energetica.

Warmte als prioriteit

De grootste opgave: hiervoor maken we in het uitvoeringsprogramma middelen en capaciteit vrij.

Ruimte op het net

Netcongestie weegt mee in alle keuzes; we zoeken proactief naar oplossingen met de netbeheerder.

Gemeente Echt-Susteren

Toelichting structurerende keuzes

1. Energiebesparing

Energiebesparing vormt een centrale pijler: de energieanalyse toont dat een relatief laag jaarlijks besparingspercentage, wanneer dit consequent wordt gerealiseerd, leidt tot een aanzienlijke cumulatieve reductie van energieverbruik en CO_2-uitstoot. Vanuit deze basis kiest de gemeente voor een ambitieus en realistisch transitiepad, waarin energiebesparing mede sturend is voor keuzes in duurzame opwek en energie-infrastructuur.

2. Warmte

Vanuit de energieanalyse volgt dat het verduurzamen van de warmtevraag de meest omvangrijke opgave is. Daarmee is de warmtetransitie een strategische prioriteit. Dit betekent dat we ambitieus zijn en hier in het uitvoeringsprogramma passende middelen en capaciteit voor vrijmaken. De exacte keuzes over hoe we de warmtetransitie vormgeven, waar we met de uitvoering mee aan de slag gaan en met welke technieken, maken we in het warmteprogramma dat in 2027 wordt vastgesteld.

3. Opwek van elektriciteit

Het lokaal opwekken van hernieuwbare elektriciteit blijft een belangrijk onderdeel van de energietransitie. Gezien de reeds gerealiseerde en in ontwikkeling zijnde zonneparken en de beperkingen als gevolg van netcongestie, is grootschalige opwek van zon de komende periode geen prioriteit. Nieuwe initiatieven zijn alleen mogelijk wanneer deze aantoonbaar bijdragen aan het beter functioneren van het energiesysteem, bijvoorbeeld via directe afname, opslag of congestieverzachting. Voor kleinschalige opwek, met name zon op dak, geldt dat deze meestal moet passen binnen de bestaande aansluiting. Binnen een gebiedsgerichte aanpak biedt kleinschalige opwek wel kansen: in combinatie met warmteoplossingen, lokale vraag en opslag draagt zon op dak bij aan een betere balans tussen opwek en verbruik.

4. Brandstof & mobiliteit

Onze invloed op de overstap naar elektrisch vervoer is beperkt. De gemeente faciliteert daarom vooral de autonome ontwikkeling richting elektrisch vervoer en duurzame mobiliteit, en geeft zelf het goede voorbeeld met het gemeentelijk wagenpark.

5. Energie-infrastructuur

De gemeente werkt samen met de netbeheerders Enexis en TenneT aan het uitbreiden en het beter benutten van het elektriciteitsnet. Onze rol is daarbij om de netbeheerder te faciliteren, bijvoorbeeld door het tijdig creëren van planologische ruimte, locatiekeuzes voor transformatorstations en informatievoorziening richting inwoners en bedrijven.

6. Innovatie

Innovatie kan de energietransitie versnellen, maar vraagt ook capaciteit en middelen. De gemeente kiest daarom voor een terughoudende rol en sluit aan bij initiatieven die vanuit de markt worden aangedragen en aantoonbaar een bestaand probleem oplossen.

7. Gemeentelijke organisatie & communicatie

Als gemeente hebben wij een voorbeeldrol. Dat vraagt om zichtbare stappen in het eigen vastgoed en de eigen organisatie, om heldere communicatie over wat we doen en bereiken, en om samenhang met de andere duurzaamheidsopgaven van de gemeente.

5. Strategie

Onze strategie is de manier waarop we aan de slag gaan. Samen met de leidende principes en de structurerende keuzes leidt dit tot concrete projecten in het uitvoeringsprogramma.

Op hoofdlijnen onderscheiden we drie sporen. Het faciliteren van de autonome ontwikkeling vormt de basis: verduurzaming gaat door, ook zonder gemeentelijk beleid.

Omdat niet iedereen evenredig kan meedoen en onze sturingskracht beperkt is, bouwen we daarop voort met twee aanvullende aanpakken: gebiedsgericht en doelgroepgericht.

Een toelichting per spoor staat op de volgende pagina.

Figuur 2: de drie sporen van de strategie. De autonome ontwikkeling vormt de basis; de gebieds- en doelgroepgerichte aanpak bouwen daarop voort.

1. Autonome ontwikkeling

Verduurzaming en de energietransitie gaan stap voor stap verder in onze gemeente, ook zonder dat wij daar beleid op voeren. Benzineauto’s worden vervangen door elektrische auto’s, woningeigenaren verduurzamen bijvoorbeeld bij een verhuizing en bedrijven investeren in hun gebouwen of in efficiëntere productie. Deze ontwikkeling zet zich de komende jaren door, ondanks netcongestie.

De snelheid verschilt per doelgroep, sector en maatregel en hangt van veel factoren af. De prijs van elektriciteit en aardgas is een belangrijke: tijdens de energiecrisis van 2022 is door de sterke prijsstijgingen veel energie bespaard. Ook rijksbeleid en subsidies beïnvloeden de keuzes van inwoners, bedrijven en organisaties.

Vanuit onze opgave en ambitie willen we die ontwikkeling zo snel mogelijk laten verlopen. Directe invloed hebben we meestal niet, maar we kunnen wel de juiste randvoorwaarden creëren. Onze rol is daarom vooral faciliterend: voldoende publieke laadinfrastructuur, betrouwbare informatie en ondersteuning via de Gids Duurzaamheid en beschikbare regelingen toegankelijk maken.

Bij netcongestie hoort daar een goede samenwerking met de netbeheerder bij, zodat het net tijdig en zo optimaal mogelijk wordt uitgebreid. Tot slot maken we als gemeente slimme systeemkeuzes, om de maatschappelijke kosten van de energietransitie te beperken.

Niet iedereen kan evenredig meedoen aan de autonome ontwikkeling en onze sturingskracht is beperkt. Daarom vullen we dit spoor aan met een gebiedsgerichte en een doelgroepgerichte aanpak.

2. Gebiedsgerichte aanpak

De gebiedsgerichte aanpak zorgt voor versnelling in de energietransitie en maakt toekomstige ontwikkelingen mogelijk. In een gekozen gebied gaan we integraal aan de slag en pakken we de regie, zowel in de planvorming als in de uitvoering. We maken onderscheid tussen twee typen gebieden, omdat er verschillende vraagstukken spelen.

Bedrijventerreinen

Hier gaat het vaak om een toenemende of veranderende energievraag die wordt beperkt door netcongestie. Gemeenten en ondernemers kiezen daarvoor steeds vaker een gebiedsgerichte aanpak, bijvoorbeeld via energyhubs, parkmanagement of een energiegemeenschap. Bedrijven werken dan samen aan energiedeling, collectieve opslag, flexibiliteit en efficiënter gebruik van de beschikbare netcapaciteit. Tegelijk biedt dit kansen om bredere duurzaamheidsvraagstukken mee te nemen, zoals vergroening, hittestress en wateroverlast.

Buurten en wijken

In woonwijken is de overstap naar een andere warmtevoorziening een belangrijk vraagstuk, als onderdeel van een integrale verduurzamingsaanpak. Ook zonnepanelen en het laden van elektrische auto’s spelen er, en soms renovatie, nieuwbouw of een andere gebiedsontwikkeling. Al deze vraagstukken raken het elektriciteitsnet en vragen vaak om meer elektriciteit. Vanuit het warmteprogramma kiezen we daarom een aantal gebieden waar we concreet aan de slag gaan, samen met inwoners en organisaties. Doel is verduurzamen én lokaal een toekomstbestendig energiesysteem creëren dat werkt met en voor onze inwoners. Een energiegemeenschap kan daarbij een passende organisatievorm zijn.

3. Doelgroepgerichte aanpak

Om te kunnen verduurzamen heb je als inwoner, bedrijf of organisatie toegang nodig tot geld, kennis en tijd. Niet iedereen heeft dezelfde mogelijkheden, terwijl we vanuit onze leidende principes willen dat iedereen kan meedoen.

Met de doelgroepgerichte aanpak ondersteunen we inwoners, bedrijven en instellingen om de nodige stappen te zetten. Dat gebeurt nu al, bijvoorbeeld met middelen uit rijksregelingen. De komende vier jaar blijven we kwetsbare huishoudens ondersteunen, onder meer rond energiearmoede en woningen met een lager energielabel.

Onze rol is hierin proactief, omdat we onderkennen dat meedoen aan de energietransitie een bredere maatschappelijke impact heeft dan alleen een lagere energierekening.

6. Monitoring

Om de voortgang van de energietransitie te kunnen volgen en bijsturen, hoort bij deze visie een vaste monitorings- en borgingsaanpak. Daarmee bewaken we niet alleen de voortgang, maar houden we ook ruimte voor verbetering en voor aanpassing aan veranderende omstandigheden en inzichten. Zo blijft de gemeente op koers richting een duurzame en energieneutrale toekomst.

De aanpak bestaat uit drie onderdelen die op deze pagina zijn weergegeven.

1. Evaluatie en herijking

Energievisie: het beleidskader tot en met 2030. Dat geeft continuïteit in beleid, leidende principes en strategische keuzes. In 2030 evalueren en herijken we de visie.

Uitvoeringsprogramma: voor de periode 2027 t/m 2030. In 2028 evalueren en actualiseren we tussentijds; bij de herijking in 2030 stellen we een nieuw programma op.

2. Energievisie monitor

Jaarlijks stellen we een monitoringsrapportage op, op basis van de doelstellingen, prioriteiten en activiteiten uit deze visie.

We toetsen of we op schema liggen voor energieneutraliteit in 2050 en kijken daarbij naar de effectiviteit van de maatregelen en de voortgang op de mijlpalen. Zo kunnen we tijdig ingrijpen als de voortgang achterblijft of als zich nieuwe kansen aandienen.

3. Integratie van innovaties

Innovaties en technologische ontwikkelingen die zich in de praktijk bewezen hebben, nemen we mee in de herijking van de energievisie en het uitvoeringsprogramma.

Zo spelen we flexibel in op nieuwe mogelijkheden en profiteren we van de nieuwste technieken en inzichten.

2027 — Start uitvoeringsprogramma 2027 t/m 2030

2028 — Tussentijdse evaluatie en actualisatie

2030 — Herijking energievisie en nieuw programma

2050 — Energieneutraal Echt-Susteren

Elk jaar een monitoringsrapportage

Energievisie Echt-Susteren 2027-2030

Gemeente Echt-Susteren
Oktober 2026
Opgesteld door Stantec B.V.

Bijlagen
Bijlage 1: Evaluatie Energievisie 2022-2026
Bijlage 2: Energievisie in perspectief
Bijlage 3: Toelichting energieanalyse
Bijlage 4: Uitvoeringsprogramma 2027-2028

Gemeente Echt-Susteren